

КАЛІ
З'ЯЎЛЯЮЦЦА
ДЗЕЦІ

«Вось будучь свае дзеці, паглядзіш», — хто з нас не чуў ад бацькоў гэту сентэнцыю? І многія думалі, усміхаючыся ўпотаі: ды калі яшчэ тое будзе...

А як тое самае «калі» наступае, рана ці позна разумееш, што дарослыя, аказваецца, мелі рацыю. Бо светапогляд і сістэма каштоўнасцяў змяняюцца, хай не імкліва, але няўхільна і незваротна. І гэта немагчыма растлумачыць тым, у каго дзяцей няма, — як немагчыма растлумачыць абсалютна здароваму шчасліўцу, што такое зубны боль, альбо таму, хто баіцца вышыні, — што адчуваеш падчас скачка з парашутам. Смак апельсінаў можна абмяркуваць толькі з тымі, хто іх еў. Таму замілоўвае і адначасова раздражненне, калі маладыя ды раннія гарадскія хіпстары расказваюць мне альбо, скажам, каляжанцы, у якой чацвёрта дзяцей, альбо іншай каляжанцы — маці-адзіночцы пра тое, як трэба наладзіць 24-гадзінны догляд дзіцяці, выхоўваць, адукоўваць, матэрыяльна забяспечваць і, канешне, сачыць, каб дарослым не перашкаджала — «а калі не можаце, то і не трэба было нараджаць». Ну-ну. Шаноўныя, вы пакуль нават не ўяўляеце, колькі фізічных, псіхічных, часовых і матэрыяльных рэсурсаў патрабуе праект «дзіця». З'являцца свае — прыходзьце, абмяркуем кожную вашу парадку.

Дарэчы, калі свае не з'являцца — я апошняя, хто хоць словам, хоць позіткам у гэтым упікне. Бо толькі калі з'яўляюцца дзеці, разумееш, што рашэнне аб іх — адзін з самых няпростых выбараў у жыцці. І калі чалавек шчыра кажа, што не можа, не гатовы, а хай сабе і не хоча, бо робіць кар'еру і жыве для сябе — гэта яго выбар і яго адказнасць. Лепш самотны здаровы эгаіст, чым нежаданыя, непатрэбныя і ў рэшце рэшт нелюбімыя, нешчаслівыя дзеці...

Зрэшты, гэта так, лірычнае адступленне. А факт у тым, што нараджэнне дзіцяці — дэмаркацыйная лінія, якая падзяляе тваё жыццё на «да» і «пасля» (безумоўна, гаворка не пра тых, хто бачыць дзяцей пасля выпіскі з радзільні і потым адразу на школьным выпускным).

Калі з'яўляюцца дзеці, даводзіцца ўвесь час рабіць выбар: як назваць, чым карміць, чаму навучыць, куды паступаць, вырашаць канфлікты мірна альбо паказаць, што дабро павінна быць з кулакамі? У наш лічбавы час дадаткова задумваешся: якой інфармацыяй пра сябе і дзяцей дзяліцца, а якую не тое што трымаць у прываце, а наогул не давяраць сеціву — у яго памяць не чалавечая, бясконца...

Калі з'яўляюцца дзеці, ты так ці інакш сутыкаешся з працоўнай дыскрымінацыяй «вы ж пойдзецца на бальнічны» (а ты, наўны, думаў, што каштоўнасць работніка вызначае яго вопыт і кваліфікацыя). Ты ў пэўнай ступені перажывеш канфлікт чаканняў і рэальнасці, супярэчлівыя памкненні, каб дзеці былі працягам цябе і каб яны сталі лепшыя за цябе. Ты рана ці позна пачуеш, што «твае дзеці — твае праблемы», нават калі ведаеш, што насамерэч дзеці — шчасце. Так, канешне, у дадатак яшчэ цэлы катэіль эмоцый і пачуццяў — стомленасць, радасць, дэпрэсія, любоў, трывога, разгубленасць, пяшчота, боль, але перадусім шчасце.

Калі з'яўляюцца дзеці, ты больш не належыш толькі сабе. Ты перажываеш — а што будзе з імі, калі раптам нешта здарыцца з табой? Ты робішся адначасова вельмі моцны, бо трэба столькі зрабіць для іх будучыні, і вельмі ўразлівы, бо гэта ж такая цудоўная «кнопка» для маніпулявання... Ты будзеш рашаць жыццёвыя задачкі з зорачкай — на што ты здольны і гатовы дзеля сваіх дзяцей? І як рашыць гэтыя задачкі, каб потым ім жа, дзецям, не было за цябе няёмка ці наогул сорамна?

І галоўнае. Калі з'яўляюцца дзеці — гэтыя пытанні не скончацца ніколі, а прайдуць да іх па ланцужку, у спадчыну, нібы эстафета пакаленняў. І толькі ад нас залежыць, будзе гэта эстафета любові ці чагосьці іншага.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

Тыя, хто побач

Кампазітар Алэг ЕЛІСЕЕНКАЎ:

«У нас усё агульнае — і радасці, і нягоды, і грошы»

Са сваёй жонкай аўтар папулярных песень знаёмы амаль паўстагоддзя

Алэг Елісеенкаў — аўтар хітоў «Добрыя людзі», «Сто гадоў», «Птушкі», «Прыязджайце да нас у Беларусь», «Берагі» — адзін з кампазітараў, якія рэгулярна наведваюць канцэрты эстраднай і акадэмічнай музыкі. Часам побач з ім бывае абаяльная жанчына. Гэта Таццяна, яго жонка.

(Заканчэнне на 3-й стар. «СГ».)

Бацькоўскі сход

ЗЫРАЕМСЯ Ў ШКОЛУ

У жніўні адна з галоўных задач мам і татаў — «экіпіроўка» дзяцей да 1 верасня

Падрыхтоўка да школы — справа клопатная і далёка не танная. На чым можна сэканоміць грошы, час і сілы, пры гэтым ні на што не забыўшыся і не накупляўшы лішняга? Пра гэта мы спыталі ў розных спецыялістаў і ў мам школьнікаў рознага ўзросту.

Канцылярскія тавары

Першае і галоўнае правіла — яшчэ дома вызначыцеся з тым, што вам трэба. Самі па сабе канцылярскія тавары каштуюць капейкі, але за ўсё разам набягае вялікая сума. У першым класе спіс канцтавараў выдае настаўнік на бацькоўскім сходзе ў канцы жніўня. Калі яго ў вас няма, купіце

Оста БелТА

«канцылярку» па мінімуме — некалькі тонкіх сшыткаў у клетку і ў лінейку, адну-дзве ручкі, простыя алоўкі, гумку. Падліковы матэрыял для першакласнікаў (у асноўным, гэта палачкі) выпускаецца ў незлічонай колькасці варыянтаў і памераў. Які патрэбны менавіта ў вашым

класе, удакладніце ў настаўніка. Тое ж самае датычыцца і лінейкі — у некаторых школах першакласнікаў просяць прыносіць на ўрокі драўляныя лінейкі, а не пластмасавыя. Пенал, дзе для кожнага алоўка або ручкі прадугледжаны трымальнікі — не лепшы варыянт

для першакласніка. Танней і разумней набыць пенал на «маланцы», у які можна праста ссыпаць ручкі і алоўкі.

✓ **Што кажуць спецыялісты?**

Галіна Грынчук, настаўнік гімназіі-каледжа:

— Не трэба купляць першакласніку шмат сшыткаў. Яны карыстаюцца пропісамі і спецыяльнымі рабочымі сшыткамі, якія часцей за ўсё закупаюцца на клас цэнтралізавана.

Не купляйце малодшым школьнікам, і асабліва першакласнікам, дарагія алоўкі і ручкі. Усё гэта будзе губляцца. Дарэчы, гелевымі ручкамі ў малодшай школе пісаць не дазваляецца, толькі шарыкавымі. І не варта загадзя купляць вокладкі на падручнікі — можна прамагнуцца з памерамі. Атрымаеце падручнікі — купіце вокладкі.

(Заканчэнне на 4-й стар. «СГ».)